Lista obserwacji: czytanie i pisanie

Przez dwa tygodnie zaznaczaj, co powtarza się u dziecka. Potem pokaż notatkę wychowawcy, pedagogowi lub w poradni.

To nie jest test ani diagnoza. Lista nie ma punktacji ani wyniku i niczego nie rozpoznaje. Rozpoznanie dysleksji należy do poradni psychologiczno-pedagogicznej. Pojedynczy punkt o niczym nie przesądza: ważne jest, czy kilka z nich powtarza się mimo spokojnej pracy.

Jak wypełniać: zaznaczaj kwadracik tylko wtedy, gdy zauważysz daną rzecz co najmniej kilka razy w ciągu dwóch tygodni. Nie licz punktów i nie szukaj wyniku. Dopisz na boku jedno zdanie z przykładem.

Przedszkole i zerówka (5–6 lat)

- [ ] Późno zaczęło mówić albo ma kłopot z długimi, złożonymi wyrazami.
- [ ] Trudno mu podzielić wyraz na sylaby lub usłyszeć różnicę między podobnymi głoskami (koza, kosa).
- [ ] Nie interesują go rymowanki, wyliczanki ani zabawy słowem.
- [ ] Słabiej radzi sobie z układankami, rysowaniem i zabawami ruchowymi.

W tym wieku mówimy o ryzyku, a nie o rozpoznaniu: trudności w czytaniu i pisaniu ujawniają się dopiero w szkole (Polskie Towarzystwo Dysleksji).

Klasy 1–3

- [ ] Czyta wolno i z wahaniem, zwłaszcza na głos.
- [ ] Myli podobne litery, opuszcza litery albo przestawia sylaby.
- [ ] Po samodzielnym przeczytaniu polecenia nie wie, co zrobić, a po usłyszeniu go wykonuje zadanie.
- [ ] Robi wiele błędów w pisowni mimo znajomości zasad.
- [ ] Ma trudność z kolejnością, na przykład dni tygodnia.
- [ ] Po pracy z tekstem jest zmęczone, płacze lub się złości.

Zasady korzystania: https://niekazmuliczyc.pl/licencja/

Klasy 4 i starsze

Dalszy ciąg listy, potem dziennik na dwa tygodnie.

- [ ] Czyta z dużym wysiłkiem i po lekturze nie umie opowiedzieć treści.
- [ ] Prace pisemne są niestaranne i pełne błędów, choć zna temat.
- [ ] Trudno mu planować i organizować pracę szkolną.
- [ ] Unika czytania na głos i dłuższych poleceń.
- [ ] Mówi o sobie „jestem głupi” albo się wycofuje.

Dziennik obserwacji: dwa tygodnie

Dzień	Co czytało lub pisało	Ile minut	Co sprawiło kłopot (przykład)

Zasady korzystania: https://niekazmuliczyc.pl/licencja/

Co dalej z tą listą

Konkretne przykłady są dla specjalisty cenniejsze niż zdanie „słabo czyta”.

Trzy kroki

- **Rozmowa z wychowawcą.** Pokaż dziennik i zapytaj, co nauczyciel widzi na tle klasy.
- **Pedagog szkolny.** Zapytaj o obserwację w szkole i o to, jak wspierać dziecko na lekcjach.
- **Poradnia psychologiczno-pedagogiczna.** Zapytaj, czy potrzebne jest badanie i jak się na nie umówić. Wynikiem badania jest opinia o specyficznych trudnościach w uczeniu się.

Kiedy opinia: według przepisów przytoczonych w komunikacie dyrektora CKE z 20 sierpnia 2026 r. opinia może być wydana nie wcześniej niż po ukończeniu III klasy szkoły podstawowej i nie później niż do jej ukończenia; na wniosek nauczyciela, specjalisty lub rodziców może być wydana także uczniowi szkoły ponadpodstawowej. Opinia wydana po klasie III zachowuje ważność na egzaminach na kolejnych etapach.

Przykład wpisu do dziennika

Dzień	Co czytało lub pisało	Ile minut	Co sprawiło kłopot
wtorek	Jedna strona lektury na głos	15	Gubi linijkę, zamienia „b” z „d”, po stronie jest zmęczone

Czego ta lista nie robi

- Nie rozpoznaje dysleksji i nie zastępuje badania.
- Nie daje podstawy do dostosowań w szkole ani na egzaminach: tę daje opinia poradni.
- Nie służy do porównywania dziecka z rodzeństwem i rówieśnikami.

Źródła

Polskie Towarzystwo Dysleksji, „Dysleksja — co to jest” (ptd.edu.pl/cotojest.html); NHS, „Dyslexia in children” (nhs.uk/conditions/dyslexia-in-children); komunikat dyrektora CKE z 20.08.2026 w sprawie dostosowań egzaminu maturalnego 2026/2027, przypis 7. Wersja do pobrania z dysleksja-cwiczenia.pl.

Autor: zespół Nie każ mu liczyć! Nadzór merytoryczny: Mateusz Będkowski, pedagog, magister terapii pedagogicznej. Lista ma charakter informacyjny i nie jest diagnozą.

Zasady korzystania: https://niekazmuliczyc.pl/licencja/